

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра філософії та культурології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету

/проф. Борис БУНЧУК/

“ 12 ” серпня 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ СУСПІЛЬСТВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН

обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Культурологія»

Спеціальність 034 Культурологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

філологічний факультет

Мова навчання українська

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни Методика викладання суспільствознавчих дисциплін складена відповідно до освітньо-професійної програми «Культурологія», спеціальності 034 Культурологія, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 5 від «27» квітня 2022 р.).

Розробник: **Возний Ігор Петрович**, доктор історичних наук, професор кафедри філософії та культурології

Викладач: **Возний Ігор Петрович**, доктор історичних наук, професор кафедри філософії та культурології

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри філософії та культурології

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Завідувач кафедри філософії та культурології

(підпис)

Ольга РУПТАШ

Схвалено методичною радою філологічного факультету

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Голова методичної ради філологічного факультету

(підпис)

Алла АНТОФІЙЧУК

Пояснювальна записка

Мета навчальної дисципліни: Навчальна дисципліна знайомить з теоретичними розробками і практичними рекомендаціями щодо методики та методології навчально-освітнього процесу в ЗВО й увиразнює специфіку викладання суспільствознавчих дисциплін у середній та вищій школах.

Її структура та змістове наповнення містить чіткий алгоритм формування професійної культури потенційних викладачів суспільствознавчих дисциплін і сприяє вдосконаленню педагогічної майстерності науково-педагогічних працівників ЗВО.

Важливою складовою навчального матеріалу є ознайомлення здобувачів вищої освіти бакалаврського рівня з методикою проведення лекційних, семінарських і практичних занять, а також формами та методами закріплення знань, контролю за навчальним процесом, поглибленням навичок і умінь самостійної розробки матеріалів навчально-інформаційного, навчально-методичного й наукового характеру (лекцій, наукової статті, доповіді, рецензії тощо).

Потреба у вивченні навчального курсу зумовлена тим, що це забезпечує комплексне уявлення бакалаврів про закономірності й специфіку викладання суспільствознавчих предметів і дисциплін у ЗВО, про пізнавально-ціннісний потенціал і значення суспільствознавства у системі їх загальної й професійної підготовки. Засвоєння методики та методології викладання суспільствознавчих дисциплін освіти у межах бакалаврських програм допомагає розвинути педагогічні компетенції майбутніх науково-педагогічних працівників у галузі викладання суспільствознавчих навчальних курсів.

Метою курсу є ознайомлення здобувачів вищої освіти бакалаврського рівня з предметним полем і ключовими завданнями методики викладання суспільствознавчих дисциплін: теоретичними та методичними основами суспільствознавчої освіти (навчання, методи, форми й засоби організації процесу навчання тощо), а також специфікою викладання суспільствознавчих дисциплін у ЗВО.

Праксеологічний вияв мети полягає у формуванні навичок самостійного проведення усіх організаційних форм вузівських занять з суспільствознавчих дисциплін; дозволяє виробити особистісний стиль науково-педагогічного працівника, який добре володіє основами методики й методології здійснення навчально-освітнього процесу на різних рівнях системи освіти з врахуванням особливостей проведення занять для різних вікових категорій.

Завдання вивчення навчальної дисципліни.

Пререквізити – вдалою теоретичною базою для вивчення дисципліни можуть бути курси: «Психологія: загальна, педагогічна, вікова», «Теорія та історія культури», «Риторика та культура спілкування» «Етика та естетика», різноманітні курси з циклу історії та теорії культури: «Культура первісного суспільства», «Культура Сходу», «Культура Античності», «Культура Європейського Середньовіччя» тощо.

Результати навчання: У результаті вивчення дисципліни згідно з вимогами ОПП студент повинен оволодіти загальними компетентностями: ЗК 3 (здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел), ЗК 4 (вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми), ЗК 7 (здатність працювати автономно), ЗК 8 (здатність працювати в команді), ЗК 12 (здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Також студент повинен освоїти фахові компетентності спеціальності: ФК 5 (здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення, аналізу культурних потреб суспільства) й набути програмних результатів навчання: ПРН 6 (виявляти, перевіряти та узагальнювати інформацію щодо різноманітних контекстів культурної практики, визначати ступінь їх актуальності із застосуванням релевантних джерел, інформаційних, комунікативних засобів та візуальних технологій), ПРН 9 (аналізувати ефективність культурних політик, технологій реалізації культурних ідей у контексті конкретних

параметрів їх впровадження), ПРН 13 (презентувати знання про культуру відповідно до спеціалізації представників різних професійних груп та здобувачів освіти).

Опис змісту робочої програми навчальної дисципліни

Загальна інформація

[illegible]

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Концепція модернізації освіти і нормативні підстави освітнього процесу											
Тема 1. Організаційні засади курсу «методика викладання суспільствознавчих дисциплін у вищій школі» 1. Мета і завдання дисципліни. 2. Проблема модернізації освіти і її перетворення в фактор сталого розвитку. 3. Документаційне і методичне забезпечення освітнього процесу. 4. Завдання підготовки кадрів і модель сучасного викладача-суспільство-знавця.	23	2	2		2	17						
Тема 2. Теоретичні основи методики викладання суспільствознавчих дисциплін 1. Методика викладання суспільство-знавчих дисциплін. 2. Методологічні основи викладання суспільствознавчих дисциплін.. 3. Логічні основи методики викладання суспільствознавчих дисциплін. 4. Психологічні основи методики викладання.	21	2	2			17						
Разом за ЗМ1	46	4	4		2	34						
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Основи традиційної і інноваційної методики											

	викладання культурології Організація і проведення позааудиторної роботи										
Тема 1 Методи організації навчальної роботи у процесі викладання суспільствознавчих дисциплін у ЗВО 1. Основні форми викладання – лекція та семінар. 2. Інші види аудиторної роботи – консультації, заліки та іспити. 3. Навчально-методичний комплекс дисципліни головний засіб методичного забезпечення модернізації навчального процесу. 4. Засоби викладання та інноваційні освітні технології.	23	4	3			16					
Тема 2. Методика керівництва самостійною роботою студентів 1. Місце і роль самостійної роботи студента в вищій школі. 2. Організацію і проведення культу-рологічних практик в вузі 3. Методика керівництва навчально-дослідною роботою студента. Виховна роль наукового керівника студента. 4. Навчальна і науково-методична робота на кафедрі.	23	3	4			16					
Разом за ЗМ 2	46	7	7			32					
Усього годин	90	11	11		2	66					

Тематика практичних занять

№	Назва теми з основними питаннями - план	Кількість годин
1	Методологічні основи методики викладання суспільствознавчих дисциплін у ЗВО, освітні та виховні завдання курсу 1. Методика викладання як система знань. 2. Методологічне значення знань з суспільствознавства для формування світогляду і наукового способу осмислення проблем суспільного життя. освіти. Голос, інтонації, жести, стиль ведення заняття. 3. Необхідність модернізації української освіти. 4. Організаційно-методичне забезпечення освітнього процесу у вищій школі.	2
2	Основні форми аудиторних навчальних занять 1. Методика підготовки і читання лекції. 2. Особливості методики читання лекцій з суспільствознавчих дисциплін. 3. Методика підготовки і проведення семінарського заняття. 4. Основні форми семінарських занять. 5. Методичні основи проведення семінарського заняття.	2
3	Викладання суспільствознавчих дисциплін та інноваційні освітні технології 1. Історія виникнення, сутність та значення інтерактивного навчання. 2. Традиційні та інноваційні методи навчання. 3. Використання інформаційних технологій у викладанні суспільствознавчих дисциплін. 4. Технологія розробки та проведення ділових ігор. 5. Дистанційні технології навчання	3
4	Формування творчої особистості майбутнього спеціаліста 1. Основні напрямки роботи кафедри як навчально-наукового структурного підрозділу ВНЗ. 2. Робота навчально-методичних комісій, секцій, об'єднань, лабораторій при кафедрі. 3. Виховна робота зі студентами на кафедрі. 4. Наукове керівництво студентами, рекомендації та характеристики студента або учня.	2

Тематика семінарських занять

№	Назва теми (завдання)	Кількість годин
1		
2		
3		

Тематика лабораторних занять

№	Назва теми (завдання)	Кількість годин
1		
2		
...		

Самостійна робота студента

№	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин
1	Методика проведення різних видів занять із використанням активних методів навчання Скласти таблицю з описом завдань активних методів навчання	18

	(вебінар, квест, «круглий стіл»), дискусія, диспут, тематична конференція, мозковий штурм, ділова гра. Скласти сценарій проведення квесту на обрану тему	
2	Тренінгові технології у практиці підготовки майбутніх викладачів ЗВО Розробити усну доповідь, де розглянути поняття «тренінг», класифікацію та структуру тренінгів, методику проведення тренінгів	18
3	Методика організації науково– дослідницької роботи студентів Скласти письмову характеристику методики підготовки наукової статті, тез на конференцію, написання есе. Підготувати комп'ютерну презентацію на задану тему	18
4	Методика організації педагогічного контролю у ЗВО Скласти таблицю, де розглянути завдання, функції і види педагогічного контролю; форми і методи контролю навчальних досягнень студентів; загальні критерії оцінювання знань студентів на іспиті; атестацію студентів у ЗВО; організацію практичної підготовки студентів бакалаврату	

Індивідуальні завдання та ІНДЗ

№	Назва теми/ кількість балів/форма контролю	Кількість годин
1	Сутність та значення методики викладання суспільствознавчих дисциплін у ВШ (<i>теоретична письмова робота, до 25 стор.</i>).	
2	Запропонуйте можливі варіанти покращення викладання суспільствознавчих дисциплін у ВШ (<i>реферативне повідомлення, до 20 стор.</i>).	
3	Основні тенденції розвитку вищої освіти України ХХІ ст. (<i>теоретична письмова робота, до 25 стор.</i>).	
4	Умови інноваційної діяльності викладача (<i>теоретична письмова робота, до 25 стор.</i>).	
5	Проаналізуйте Положення про модульно-рейтингову технологію навчання (<i>реферативне повідомлення, до 20 стор.</i>).	
6	Активні форми навчання. Їх особливості та практичне застосування на заняттях (<i>теоретична письмова робота, до 25 стор.</i>).	
7	Методика організації та проведення дидактичних ігор в системі управління навчально-творчою діяльністю студентів (<i>теоретична письмова робота, до 25 стор.</i>).	
8	Переваги та недоліки у застосуванні інтерактивних методик навчання (<i>реферативне повідомлення, до 20 стор.</i>).	
9	Місце суспільствознавчих дисциплін у системі гуманітарного знання (<i>реферативне повідомлення, до 20 стор.</i>).	
10	Основні форми навчально-виховної роботи викладача (<i>теоретична письмова робота, до 25 стор.</i>).	
11	Групові дискусії та рольові ігри з суспільствознавчих дисциплін (<i>теоретична письмова робота, до 25 стор.</i>).	
12	Форми активізації самостійної роботи студентів (<i>теоретична письмова робота, до 25 стор.</i>).	
13	Роль студентської наукової творчості в активізації навчального процесу (<i>теоретична письмова робота, до 25 стор.</i>).	
14	Розробити програму свого професійного саморозвитку (<i>теоретична письмова робота, до 25 стор.</i>).	

15	Розробити алгоритм технології навчання у ВІІ (реферативне повідомлення, до 20 стор.).	
16	Запропонуйте позитивні нововведення у ВІІ, оцініть їх переваги та недоліки (теоретична письмова робота, до 25 стор.).	
17	Зміст інноваційних педагогічних технологій активізації навчання (реферативне повідомлення, до 20 стор.).	
18	Організація проблемного навчання (реферативне повідомлення, до 20 стор.).	
19	Дистанційна система освіти (теоретична письмова робота, до 25 стор.).	
20	Лекція, її місце і роль у викладанні суспільствознавчих дисциплін (реферативне повідомлення, до 20 стор.).	
21	Використання художньої літератури у викладанні суспільствознавчих дисциплін. (теоретична письмова робота, до 25 стор.).	
22	Використання образотворчого мистецтва у викладанні суспільствознавчих дисциплін. (реферативне повідомлення, до 20 стор.).	
23	Обґрунтуйте необхідність використання різних видів лекцій у викладанні суспільствознавчих дисциплін (теоретична письмова робота, до 25 стор.).	
24	Основні дидактичні принципи відбору і викладення матеріалу лекцій з суспільствознавчих дисциплін (реферативне повідомлення, до 20 стор.).	

** Індивідуальні завдання плануються, якщо передбачені навчальним планом, або за рішенням викладача*

** ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни визначається викладачем, з урахуванням специфіки дисципліни.*

Контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів у процесі вивчення навчальної дисципліни

При здійсненні поточного та модульного, а також підсумкового контролю використовуються такі його форми: АТ – аналітичний тест; ЕТ – експрес-тест; УО – усне опитування; ФО – фронтальне опитування; ПТ – підсумковий тест; РВ – розв’язування вправ; РЗ – розв’язування завдань; ТД – тематичний диктант; МКР – модульна контрольна робота; РД – реферативна доповідь; ЗР – захист реферату; ОКП – оцінка конспекту першоджерел.

Питання для іспиту

1. Охарактеризуйте проблему модернізації освіти і її перетворення в фактор сталого розвитку.
2. Визначте проблеми модернізації та гуманізації української освіти.
3. Розгляньте предмет, зміст та функції методики викладання суспільствознавчих дисциплін.
4. Поясніть предмет суспільствознавчих дисциплін та їх призначення в системі гуманітарного знання.
5. Охарактеризуйте нормативні підстави і принципи організації освітнього процесу – ДОС і основна освітня програма спеціальності (напряму) «культурологія».
6. Розгляньте навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «культурологія».
7. Проаналізуйте нормативні підстави і документальне забезпечення освітнього процесу – навчальний план спеціальності (напряму) «культурологія».
8. Охарактеризуйте матеріали методичного забезпечення вивчення навчальної дисципліни «культурологія».
9. Проаналізуйте кризові явища у вищій освіті України.
10. Розглянути документаційне і методичне забезпечення освітнього процесу.
11. Визначте завдання підготовки кадрів і модель сучасного викладача-культуролога.
12. Поясніть терміни освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти, освітньо-професійні програми, державні стандарти освіти.
13. Охарактеризуйте поняття зміст освіти, вибіркова частина змісту навчання, нормативний термін навчання.
14. Розгляньте освітньо-кваліфікаційні рівні вищої освіти.
15. Охарактеризуйте мету та завдання дисципліни.
16. Дайте загальну характеристику методики викладання суспільствознавчих дисциплін.
17. Поясніть у чому полягає багатовекторний характер методики викладання.
18. Охарактеризуйте методологічні основи викладання суспільствознавчих дисциплін.
19. Проаналізуйте об’єктивне та суб’єктивне буття культури.

20. Розгляньте логічні основи методики викладання суспільствознавчих дисциплін.
21. Проаналізуйте поняття аналіз, синтез, дедукція, індукція як логічні прийоми і процедури мислення.
22. Поясніть психологічні основи методики викладання.
23. Порівняйте діалектику наук про культуру і культурологію.
24. Визначте загальне та особливе в методиці викладання суспільствознавчих дисциплін.
25. Охарактеризуйте культуру праці та ідеальну модель сучасного викладача.
26. Визначте предмет, зміст і функції методики викладання суспільствознавчих дисциплін.
27. Розгляньте основні принципи методики викладання суспільствознавчих дисциплін.
28. Охарактеризуйте методологічні основи методики викладання суспільствознавчих дисциплін.
29. Визначте логічні та психологічні підстави методики викладання суспільствознавчих дисциплін.
30. Охарактеризуйте таку форму заняття у вищому навчальному закладі як лекція.
31. Проаналізуйте лекції, їх види та функції.
32. Охарактеризуйте методику підготовки та читання лекцій із суспільствознавчих дисциплін.
33. Розгляньте структуру та дидактичну мету лекції.
34. Визначте основні форми викладання – лекція, її різновиди та функції.
35. Розгляньте недоліки такої форми навчання як лекція.
36. Поясніть функції лекційної форми викладення матеріалу.
37. Проаналізуйте види лекцій за роллю в навчальному процесі.
38. Охарактеризуйте види лекцій за характером викладу матеріалу.
39. Визначте вимоги до підготовки та проведення лекцій.
40. Дайте характеристику основним етапам підготовки до читання лекції.
41. Охарактеризуйте таку форму заняття у вищому навчальному закладі як семінар.
42. Дайте загальну характеристику другого основного різновиду аудиторної роботи – семінарського заняття.
43. Розгляньте семінари, їх різновиди та методичне забезпечення.
44. Охарактеризуйте методику підготовки та проведення семінарських занять із суспільствознавчих дисциплін.
45. Порівняйте семінари, їх різновиди та методичне забезпечення.
46. Визначте напрямки організації пізнавальної діяльності студентів на семінарі.
47. Розгляньте практичне заняття, його сутність та функції.
48. Розгляньте типологію практичних занять.
49. Визначте основні завдання консультації як виду аудиторної роботи.

50. Розгляньте методику проведення консультацій, керівництва рефератами, курсовими та дипломними роботами з суспільствознавчих дисциплін

51. Охарактеризуйте організацію та проведення консультацій в навчальному процесі

52. Проаналізуйте методи організації та форми контролю у процесі викладання суспільствознавчих дисциплін у ЗВО.

53. Охарактеризуйте основні критерії оцінювання знань студентів.

54. Визначте роль колоквиуму в навчальному процесі.

55. Охарактеризуйте екзамен та його роль в освітньому процесі.

56. Поясніть значення заліку та його роль в освітньому процесі.

57. Визначте критерії проміжної і підсумкової атестації студентів.

58. Розгляньте специфіку тестових завдань, їх складання та оцінка.

59. Охарактеризуйте письмові контрольні роботи, особливості їх проведення та оцінка.

60. Розгляньте процедуру проведення письмових заліків й іспитів, їх перевірка і виставляння підсумкової оцінки.

61. Охарактеризуйте форми звітності в навчальному процесі – контрольна робота, реферат, залік

62. Розгляньте форми звітності в навчальному процесі - іспити, їх різновиди та способи проведення

63. Розгляньте форми звітності в навчальному процесі - тестування

64. Визначте форми і періодичність контролю знань студентів.

65. Розгляньте навчально-методичний комплекс дисципліни як головний засіб методичного забезпечення модернізації навчального процесу.

66. Охарактеризуйте основні засоби викладання.

67. Розгляньте організацію та проведення екскурсії.

68. Проаналізуйте види та дидактичну мету екскурсії.

69. Розгляньте навчальну ділову гру, її функції та специфіку.

70. Проаналізуйте дидактичну гру, структуру навчально-ігрового циклу.

71. Охарактеризуйте основні та додаткові засоби викладання суспільствознавчих дисциплін.

72. Поясніть значення використання інформаційних технологій у навчальному процесі.

73. Проаналізуйте використання ІТ-технологій в навчальному процесі

74. Охарактеризуйте місце і роль самостійної роботи студента в вищій школі.

75. Розгляньте організацію і проведення культурологічних практик у вузі

76. Охарактеризуйте самостійну роботу студента, її основні функції.

77. Розгляньте основні види самостійної роботи студентів.

78. Поясніть місце і роль самостійної роботи студента в освітньому процесі

79. Охарактеризуйте методику організації та проведення СРС

80. Визначте етапи проведення самостійної роботи студента.

81. Проаналізуйте методику керівництва навчально-дослідною роботою студента.
82. Охарактеризуйте методику організації та проведення НДРС – реферати, курсові роботи
83. Охарактеризуйте методику організації та проведення НДРС – доповідь, дипломна робота, магістерська дисертація.
84. Розгляньте основні форми методичної та навчально-виховної роботи викладача вищої школи.
85. Поясніть специфіку взаємозв'язку викладача і студента в навчальному процесі.
86. Розгляньте організацію та проведення культурологічних практик у ВУЗі
87. Розгляньте базові принципи виховної роботи викладача
88. Охарактеризуйте навчальну і науково-методичну роботу на кафедрі.
89. Поясніть як підготувати програму, план і методичні розробки з суспільствознавчих дисциплін.
90. Охарактеризуйте навчально-методичний комплекс дисципліни

✓ Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного контролю

За активну роботу на семінарських заняттях (усних відповідей), студент може отримати 2 бали за кожне заняття плюс 1 бал за виконання та захист письмових, практичних завдань, рефератів, есе. За виконання самостійної роботи відповідно до тематики кожного змістового модуля студент може отримати 2,2 бали за кожну тему. Ще 3+3 бали студент може отримати за виконання завдань модульних контрольних робіт. Разом це становить 60 балів. 40 балів студент отримує під час складання іспиту.

Якщо здобувач освіти отримав знання окрім формальної освіти у неформальній/інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно положення «Про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» та рішення кафедри (на основі аргументування викладача, що тематика семінарів, вебінарів, воркшопів, тренінгів, у яких взяв участь студент підтверджується сертифікатом, програмою, а також відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю тощо).

✓ Критерії оцінювання результатів навчання (з навчальної дисципліни) на підсумковому контролі

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – **60 балів** та підсумкового модуль – контролю (залік) – **40 балів**, за **100-бальною** університетською шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно

Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Методи та освітні технології навчання - задля цілісності та безперервності навчального процесу до послуг студентів спеціальності функціонує Наукова бібліотека ЧНУ ім. Юрія Федьковича, методичний кабінет навчальної та навчально-методичної літератури, факультетський та кафедральний Web-сайти; навчальні дисципліни освітньої програми представлені в мережі «Електронний університет» на платформі Moodle.

Політика академічної доброчесності

Освітня діяльність (викладача і студента) під час вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на принципах співробітництва та академічної доброчесності. Очікується, що роботи студентів будуть оригінальним дослідженням чи міркуванням й об'єктивно оцінені викладачем.

Рекомендована література

Законодавчі та нормативні документи

1. Закон України «Про вищу освіту» від 05.09.2017 р. No 2145-VIII. *Голос України*. 2017. 27 верес. (No 178-179). С. 10–22.
2. Збірник нормативних документів щодо Болонського процесу / уклад.: К.М. Левківський, З.І. Логвин, Н.Л. Губерська. Київ : ІПЗО, 2008. 166 с.
3. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.
4. Наказ МОН України. Про запровадження у вищих навчальних закладах України Європейської кредитно-трансферної системи № 943 16 жовтня 2009 року. Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0943290-09#Text> (дата звернення 12.11. 2024)
5. Основні засади розвитку вищої освіти України у контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003–2004 рр.) / за ред. В.Г. Кременя; Тернопіль : Вид-во ТДПУ імені В. Гнатюка, 2004. 147 с.
6. Положення про організацію освітнього процесу у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича. Від 02 вересня 2024р. URL : <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozen-nia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu/> (дата звернення 12.11. 2024)
7. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>. (дата звернення 12.11. 2024)

Базова

1. Возний І.П. Методика викладання культурології у вищій школі. Навчальний посібник Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. 206 с.
2. Вітвицька С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. Київ.: Центр навчальної літератури. 2006. 384 с.
3. Гладуш В.А., Лисенко Г.І. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія: навч. посіб. Дніпропетровськ, 2014. 416 с.
4. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
5. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. Харків, 2016. 260 с.
6. Малихін О.В., Павленко І.Г. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Кривий Ріг : КДПУ, 2010. 270 с.
7. Михайличенко О.В. Методика викладання суспільних дисциплін у вищій школі : навчальний посібник. Вид. друге. доп. та перероблене. – Суми, СумДПУ, 2009. 122 с.
8. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Харків : ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.
9. Резван О. Методика викладання у вищій школі Харків, ХНАДУ: «Міськдрук», 2012. 152 с
10. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Івано–Франківськ, 2022. 180 с.
11. Туркот Т. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ.: Кондор, 2011. 628 с.

Допоміжна

1. Будник О. Використання методик змішаного навчання у закладі вищої освіти. *Обрії*. 2018. № 1 (46). С. 4–11.
2. Вітвицька С. С., Андрійчук Н. М. Основи педагогіки вищої школи / *Fundamentals of Higher School Pedagogy*: Білінгвальний навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти. 2-ге вид. перероб і доп. Житомир : Вид-во ЖДУ, 2019. 312 с.
3. Дубасенюк О. Упровадження освітніх інновацій в системі вищої освіти *Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи*: монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2011. 444 с.
4. Дудікова Л. Науково-дослідницька діяльність студентів як складова індивідуалізації навчального процесу. *Педагогічний альманах*. 2012. Вип. 16. С. 126–130.
5. Кайдалова Л. Г., Науменко Н.В. Методика викладання у вищій школі: методичні рекомендації до практичних занять для здобувачів вищої освіти. Харків, 2021. 46 с.

6. Кулик І.В. Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: НАІР, 2021. 66 с.
7. Кожухар О.А. Інноваційні методи проведення занять : метод. посіб. Чернівці, 2017. 24 с.
8. Корміна Л. І. Методика викладання дисциплін за фахом у вищих навчальних закладах : методичні рекомендації до курсу. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 52 с.
9. Лігум Ю. Якість освіти і новітні технології навчання в контексті інтеграції в європейський освітній простір. *Педагогіка і психологія*. 2011. № 2. С. 22–27.
10. Прищак, М. Д., Залюбівська О.Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: курс лекцій. Вінниця : ВНТУ, 2019. 150 с.
11. Прокопів Л. Інформаційні технології в педагогіці: методичні рекомендації до самостійної роботи . Івано-Франківськ, 2013. 60 с.
12. Рябовол Л. Т. Компетентнісний потенціал суспільствознавчих предметів (за ключовими компетентностями). *New impetus for the advancement of pedagogical and psychological sciences in Ukraine and EU countries: research matters: Collective monograph*. Vol. 2. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2021. С. 150–167.
13. Стинська В., Карпенко О. Тренінгові технології у практиці підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти. *Людинознавчі студії*. Серія «Педагогіка». 2021. № 12 (44). С. 172–177.
14. Стинська В., Прокопів Л. Інноваційні методики викладання дисциплін у ЗВО в процесі магістерської підготовки. *Гірська школа українських Карпат*. 2020. № 22. С. 145–150.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство в сфері освіти. *Національний інформаційний центр академічної мобільності ENIC UKRAINE* URL : <https://enic.in.ua/index.php/ua/systema-osvity/> natsionalna-ramka-kvalifikatsij (дата звернення 18.12. 2024)
2. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Вінниця : ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015 224 с. URL : <https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf?id=1cce4002-ce8d-4991-809f-f0fd3d3994b> (дата звернення 18.12.2024)
3. Міністерство освіти і науки України URL: <https://mon.gov.ua/ua> (дата звернення 29.12.2024)
4. Методика викладання «Суспільствознавство» URL : <https://library.sspu.edu.ua/arhiv-vikonanih-dovidok/metodika-vikladannya-suspilstvoznnavstvo/> (дата звернення 20.12.2024)
5. Михайличенко О.В. Методика викладання суспільних дисциплін у вищій школі: навчальний посібник. Суми : СумДПУ, 2009. 122 с. URL : <https://docs.google.com/viewer?url=https%3A%2F%2Fshron1.chtyvo.org.ua%2FMy>

[khailychenko_Oleh%2FMetodyka_vykladannia_suspilnykh_dystsyplin_u_vyschii_shkoli.pdf](#) (дата звернення 12.12.2024)

6. Нормативно-правові акти з реформування вищої освіти. *Інститут модернізації змісту освіти*. URL : <https://imzo.gov.ua/osvita/vyscha-osvita/normatyvna-baza/normatyvno-pravovi-akty-z-reformuvannya-vyschoji-osvity/> (дата звернення 13.12.2024)
7. Полуяктова О. В. Методичні рекомендації для підготовки до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Методика викладання суспільно-політичних дисциплін» [для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 052 «Політологія» денної та заочної форм навчання]. Одеса : Вид-во «Університет Ушинського». 2020. 29 с. URL : <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/5748/1/Met%20recom%20Metod.pdf> (дата звернення 15.12.2024)
8. Рябова Л. Модернізація системи шкільної суспільствознавчої освіти в Україні на основі європейського досвіду. Теорія та методика навчання суспільних дисциплін: науково-педагогічний журнал. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка. 2023. Вип.10. С. 4–9. URL : https://sspu.edu.ua/images/2023/docs/nauka/konf/tmns_102023_1c352.pdf (дата звернення 13.12.2024)
9. Яковенко Г.Г. Методика навчання суспільствознавчих дисциплін: навчально-методичний посібник. Харків : ХНАДУ, 2017. 164 с. URL : <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/18ace17d-0096-4279-a3e8-4606282d35b3/content> (дата звернення 13.12.2024)